

ETIKA

1-4.évfolyamon Fejlesztési feladatok,óraszámok

Tematikai egység	Kerettantervi óraszám az 1-2. évfolyamon	Kerettantervi óraszám a 3-4. évfolyamon
1. Az én világom – önismeret	10	10
2. Társaim- ők és én – osztályom	12	12
3. Közvetlen közösségeim-a család és a gyerekek	12	12
4. Tágabb közösségeim – A lakóhelyi közösség Nemzet- helyem a társadalomban	10	10
5. A környező világ – fenntarthatóság	12	12
6. Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	12	12
	68 óra +4 óra szabadon választott	68 óra +4 óra szabadon választott
	Összesen 72 óra	Összesen 72 óra

Tematikai egység/Fejlesztési célok	1. Az én világom -Ez vagyok én Önismeret	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Ismeretek saját testünkről, az egészségről. Ismeretek saját család családról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az énkép, önismeret, az önkifejezés és az önbizalom fejlesztése. A saját környezet elemeihez való viszonyulás tudatosságának fejlesztése. Az érzelmi tudatosság fejlesztése. A nehéz helyzetekkel való megbirkózás képességének megalapozása.	

Ismeretek / fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Ki vagyok én?</i> Hogyan és hányféle módon szólítanak engem	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a beszéd-készség fejlesztése,

<p>mások? Hol születtem és mikor? Hány éves vagyok? Kik a szüleim? Mit tudok magamról? Milyen voltam kisebb koromban? Miben változtam? Milyen jelek tartoznak hozzám, amelyek az én helyemet, az én dolgaimat jelölik és megkülönböztetik azokat másokéitól? <i>Ilyen vagyok</i> Milyennek látom magam, ha tükörbe nézek? Hasonlítok-e valakire a családban? Mit szeretek magamon? Van-e olyan, amit nem szeretek, és ha igen, miért? Minek szoktam örülni, mitől leszek szomorú, és mitől félek? Ha szomorú vagyok vagy félek, mitől múlnak el ezek a rossz érzések?</p>	<p>bemutatkozás, szövegértés fejlesztése, érzelmekeket megjelenítő szövegek, versek, képek tartalmának elmesélése, személyes döntést tartalmazó történetek</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> személyes élmények megjelölése sík vagy plasztikus alkotásokban, képekről alkotott gondolataink, érzéseink megfogalmazása</p>
<p><i>Testi épségem</i> Hogyan tudok vigyázni magamra és az egészségemre, testi épségemre? Mi a teendő, ha valakit baleset ér?</p> <p><i>Kedvenc helyeim, tárgyaim és tevékenységeim</i> Hol szeretek lenni, és hol nem, miért? Hová szeretnék eljutni? Melyek a legkedvesebb játékaim és tárgyaim? Miért szeretem őket? Hogyan vigyázok rájuk? Mit szeretek játszani és kivel?</p> <p><i>Nehéz helyzetek</i> Mi az, amit könnyű megtennem, és mi az, amit nehéz? Voltam már olyan nehéz helyzetben, amikor először nem tudtam, mit kell tennem? Végül mit tettem? Mit csinálnék most, ha ugyanabban a helyzetben lennék?</p>	<p><i>Környezetismeret:</i> helyes közlekedés, egészséges életmód, baleset megelőzés.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	lány, fiú, születésnap, változás, öröm, szomorúság, félelem, én, viszonyulás a másik emberhez, érzélem, érzület, harag, otthon, védelem, bizalom, fejlődés, változás, cél, szokás
--------------------------------	---

Tematikai	2. Társaim – Ők és én	Órakeret
------------------	------------------------------	-----------------

egység/Fejlesztési célok	Osztályom	12 óra
Előzetes tudás	Alapvető viselkedési szabályok használata, köszönés, megszólítás. Mások viselkedésének megfigyelése, motivációinak értelmezése. Tapasztalatok kommunikációs eszközök használatáról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A személyes kapcsolatok és vonzódások világában való tájékozódás fejlesztése. Saját viselkedésünk elemzése. Az alapvető kommunikációs formák tudatos használatának fejlesztése. A személyes érzések és gondolatok feltárásának és kifejezésének gyakoroltatása. A kapcsolatokban felmerülő konfliktusok tudatos vizsgálata. Viselkedési szabályok vizsgálata.	

Ismeretek / fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Ismerőseim</i> Kiket ismerek a rokonságból, az iskolából és máshonnan? Milyen kapcsolat fűz hozzájuk? Miért jó, ha különféle ismerőseink vannak?</p> <p><i>Kapcsolatba lépek másokkal</i> Milyen helyzetekben és milyen okból lépek kapcsolatba másokkal? Hogyan szólítsam meg a különböző korú közeli és távolabbi ismerősöket? Hogyan kérhetek segítséget felnőttektől és gyerektől? Honnan tudhatom, hogy másnak segítségre van szüksége? Hogyan szólítsak meg egy ismeretlen embert, ha segítségre van szükségem? Hogy viselkedjem, ha mások szólítanak meg engem? Mit tegyek, ha idegen ember szólít meg az utcán? Kiben bízhatom meg? Hogyan illik viselkednem különböző helyzetekben? Miért jó, ha mindenki így viselkedik?</p> <p><i>Gondolataim és érzéseim kifejezése</i> Mi mindent tudok kifejezni szavakkal, gesztusokkal és képekkel? Milyen érzéseim keletkezhetnek egy-egy helyzetben? Honnan tudhatom egy másik</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a beszédkészség fejlesztése, bemutatkozás, szövegértés fejlesztése, szavak jelentésének értelmezése egyszerű ítéletalkotás mesék szereplőiről, mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban szöveges üzenetek érzelmi tartalmának megértése.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> különbség a felnőttek és a gyerekek között.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> átélt esemény vizuális megjelenítése, a kép és a hang szerepének megfigyelése animációs mesékben, a közvetlen és közvetett kommunikáció közti különbségek felismerése, képekről alkotott gondolataink, érzéseink megfogalmazása, videojátékokkal kapcsolatos élmények feldolgozása</p> <p><i>Ének-zene:</i> zenehallgatás, zenéhez kapcsolódó érzések</p>

<p>emberről, hogy mit gondol, mit érez? Milyen eszközök segítségével léphetünk kapcsolatba másokkal? Miben más az, ha személyesen találkozunk valakivel, vagy telefonon beszélünk vele? Mi az, amivel mások meg tudnak bántani engem? Mi az, amivel én meg tudok bántani másokat? Mit tehetek, ha megbántottam másokat? Mi tehetek, ha valaki olyat tesz velem, amit nem szeretek? Kiket szeretek, kiket nem, és miért? Hogyan mutathatom meg, ha szeretek valakit? Miért jó a szeretet?</p>	kifejezése.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	ismerős, ismeretlen ember, megszólítás, udvariasság, illem, segítségkérés, érzés, gondolat, öröm, bánat, szeretet, figyelem, testbeszéd, tisztelet, sértés, vita, harag, kibékülés, elfogadás, megbocsátás, lelkiismeret
--------------------------------	--

Tematikai egység/Fejlesztési célok	3 Én és közvetlen közösségeim – A család és a gyerekek	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A családi ünnepkör ismerete. Legfontosabb rokoni kapcsolatok ismerete. Napirend ismerete, a szabályokhoz való alkalmazkodás szükségessége.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A családi-rokonsági kapcsolatok személyes értékeinek tudatosítása. A családi hagyományok és ünnepek átérzésének elősegítése. Saját közegünk összehasonlítása másokéval. Annak felismertetése, hogy más családokban egészen más módon élhetnek a gyerekek.	

Ismeretek / fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Család és rokonság</i> Kikből áll a mi családunk? Milyen a kapcsolatom anyukámmal, apukámmal, testvéreimmel (ha vannak), a nagyszüleimmel? Jó, ha együtt vagyunk? Mit kapok tőlük, és én mit adok nekik? Hogyan tudjuk segíteni egymást?</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat</i> élet a családban; családi rendezvények, ünnepek, események</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> családdal kapcsolatos irodalmi szövegek, ünnepkörökkel kapcsolatos irodalmi alkotások,</p>

<p>Kik tartoznak még a rokonságunkhoz és velük milyen a kapcsolatom? Mi jelent az számunkra, hogy rokonok vagyunk?</p> <p><i>Családi ünnepek</i></p> <p>Milyen családi ünnepeink vannak, és hogyan tartjuk meg őket? Mit szeretek közülük és miért?</p> <p><i>A gyerekek élete</i></p> <p>Hogyan telik el egy hétköznapom? Milyen a hétvégém? Milyen tevékenységet szoktam leggyakrabban végezni és kikkel?</p> <p>Milyen az iskolai életem? Miért szeretek iskolába járni és miért nem? Milyen szabályok vannak az iskolában?</p> <p><i>Mások</i></p> <p>Miben különbözöm másoktól?</p> <p>Máshol hogyan telik el a gyerekek egy-egy napja? Mi mindenben lehet más az életük, mint az enyém?</p>	<p>a beszédképesség fejlesztése, bemutatkozás, szövegértés fejlesztése,</p> <p><i>Környezetismeret:</i> iskolai élet napirend</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> átélt esemény vizuális megjelenítése</p>
---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	család, rokon, segítségnyújtás, szokás, hagyomány, ünnep, hétköznap, biztonság, egészség, hétvége, szeretet, tisztelet
--------------------------------	--

Tematikai egység/Fejlesztési célok	4. Én és tágabb közösségeim – A lakóhelyi közösség – Nemzet helyem a társadalomban	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Alapvető ismeretek lakóhelyünkről. Ismeretek, tapasztalatok más országokról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyi társadalomba való beágyazottság tudatosítása. A lakóhelyi közösséghez fűződő kapcsolatok és értékek tudatosítása. A lakóhelyi közösség hagyományainak megismertetése. Annak megértetése, hogy más emberek sokszor más körülmények között élnek.	

Ismeretek / fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Akik körülöttünk élnek</i></p> <p>Hol élek? Milyen a környezetem? Mit tudok lakóhelyemről? Milyen élmények kötnek lakóhelyemhez?</p> <p>Kik élnek körülöttem, és kivel milyen kapcsolatban vagyok? Milyen csoportokhoz tartozom a lakóhelyemen Hol találkozunk? Milyen közös szokásaink vannak?</p> <p>Vannak-e közös lakóhelyi szokásaink és hagyományaink? Ha igen, részt szoktam-e venni ezekben? Mi a jó bennük?</p> <p>Mikor és milyen módon ünnepelünk családon kívül? Kikkel vagyunk együtt ilyenkor? Miért fontosak ezek az ünnepek?</p> <p><i>Más lakóhelyek, más szokások</i></p> <p>Másutt hol jártam már a családommal vagy az iskolával Milyen távolabbi helyekről hallottam már?</p> <p>Vajon vannak-e egészen másféle lakóhelyek is hazánkban és a világ más részein? Hogyan élnek ott az emberek?</p>	<p><i>Magyar nyelv:</i></p> <p>a beszédképesség fejlesztése, bemutatkozás, szövegértés fejlesztése</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>környezetünk külső és belső terei</p> <p><i>Környezetismeret:</i></p> <p>falu és város, lakóhelyünk</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	lakóhely, szomszéd, falu, város, szokás, hagyomány, szabály, alkalmazkodás, egyenlőség, igazságosság, együttműködés, érzelem, büszkeség
--------------------------------	---

Tematikai egység/Fejlesztési célok	5. A környező világ - fenntarthatóság	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Ismeretek környezetünk élővilágáról. Tapasztalatok növény- és állatgondozásról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lakóhelyi élővilághoz fűződő személyes kapcsolat kialakulásának elősegítése. A környező élővilág megóvására irányuló felelősségérzet megalapozása.	

Ismeretek / fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Növények és állatok a környezetünkben</i> Melyek a kedvenc helyeim a vidékünkön, és miért éppen ezeket szeretem? Mit az, amit nem nagyon szeretek itt, és miért? Mit kellene megváltoztatni ahhoz, hogy az is szép helyé váljon? Miért jó, hogy vannak körülöttünk növények? Mi változna meg, ha hirtelen eltűnnének? Hogyan tudunk vigyázni rájuk és részt venni a gondozásukban? Milyen állatok élnek a környezetünkben? Hogyan tudunk részt venni a gondozásukban? Mi az, amit megtehetünk egy állattal, és mi az, amit nem szabad megtennünk?</p> <p><i>A természet védelme</i> Vajon felelősek vagyunk-e az erdőkben és a réteken élő növényekért, állatokért is? Mit tudunk tenni értük? Miért hívnak egyes tájakat, növényeket vagy állatokat védettnek? Én hogyan tudok hozzájárulni a természet és az élővilág értékeinek megóvásához?</p>	<p><i>Magyar nyelv:</i> a beszédkészség fejlesztése, bemutatkozás, szövegértés fejlesztése</p> <p><i>Környezetismeret:</i> szobanövények és házi kedvencek gondozása, veszélyeztetett fajok</p> <p><i>Vizuális kultúra</i> a természeti környezet elemeinek megjelenítése</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> növényápolás, állatgondozás</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	természet, vidék, környezet, táj, növény, állat, felelősség, gondozás, védett növény és állat, természetvédelem, gondoskodás, veszélyeztetett, környezetkárosítás, hulladék,
--------------------------------	--

	szelektív gyűjtés
--	-------------------

Tematikai egység/Fejlesztési célok	6. Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A mesék világa. Tapasztalatok térről és időről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tér és idő végtelenségének megközelítése. Belső világunk felfedezése a mesék, az álmok, a képzelet és az alkotás segítségével. Az erkölcsi jó és rossz megvizsgálása a mesék világában. Kérdések a világról</p> <p>Saját kérdések megfogalmazása az ismeretlenről</p> <p>A környező világ megismerési módjainak összegyűjtése (megfigyelés, magyarázat, kérdések a tapasztaltabbakhoz, szöveges, filmes források)</p> <p>Gondolatok megfogalmazása a tapasztalaton túli világról (a gondolkodás, gondviselés, megismerés, képzelet, világmindenség, idő fogalma)</p> <p>Vallás, hit</p>	

Ismeretek / fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Kicsik és nagyok</i> Mi nagyon kicsi, és mi óriási? Mi van nagyon közel, és mi van borzasztóan messze? Mi van alattunk, és mi van felettünk? Mi volt nagyon régen, és mi lesz a távoli jövőben? Honnan tudhatunk ezekről a dolgokról?</p> <p><i>A képzelet határai</i> Hová tudunk eljutni, és hová nem tudunk? Merre járunk az álmainkban? Hol játszódnak a mesék, és kik a szereplőik? Kiknek a fejében születnek a mesék? Én is kitalálhatok meséket?</p> <p><i>A jó és a rossz</i> Kik a jók és kik a rosszak a mesékben?</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> elképzelte dolog vizuális megjelenítése, különböző anyagok használata a kifejezés szándékával, képzeltbeli helyek, terek megjelenítése, meseszereplők megjelenítése különféle technikákkal.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: a mesék világa: alapvető erkölcsi –esztétikai kategóriák (szép, csúnya, jó-rossz, igaz-hamis) Egyházi ünnepkörök és a hozzájuk kapcsolódó népszokások: Mikulás, karácsony, húsvét, pünkösd történetének megismerése (például Jézus születésének</p>

<p>Honnan tudjuk? Mi mindent tesznek a jó és mit a gonosz szereplők? Miért és hogyan harcolnak egymással a mesékben a jó és gonosz oldal hősei?</p>	<p>története a keresztény vallásokban; a hanuka ünnepe a zsidó vallásban)</p> <p>A környezetben található egyházak, felekezetek néhány vallási szokásának megismerése</p> <p>Erkölc</p> <p>Az együttélést befolyásoló főbb értékek azonosítása vallási vagy kulturálisan hagyományozott történetekben (bibliai történetek, mesék, mondák)</p> <p>A szeretet, tisztelet, segítőkészség, türelem megjelenési módjainak felismerése a mindennapokban</p> <p>Gondolatok megfogalmazása a jóról és a rosszról</p> <p>Annak felismerése, hogy az emberek nem egyértelműen jók vagy rosszak, csak a cselekvéseik ítékelhetők meg</p>
---	---

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>kicsi, nagy, óriási, közel, távol, múlt, jövő, mese, álom, képzelet, jó, rossz, gonosz, harc, vallás, hit, egyházi ünnepkörök, népszokások, érték, szeretet, tisztelet, segítőkészség, türelem</p>
---------------------------------------	---

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló életkorának megfelelő reális képpel rendelkezik saját külső tulajdonságairól, tisztában van legfontosabb személyi adataival.</p> <p>Átlátja társas viszonyainak alapvető szerkezetét.</p> <p>Képes érzelmi töltéssel viszonyulni környezetéhez és a körülötte élő emberekhez.</p> <p>Képes kapcsolatba lépni és a partner személyét figyelembe véve kommunikálni környezete tagjaival, különféle beszédmódokat tud alkalmazni.</p> <p>A beszélgetés során betartja az udvarias társalgás elemi szabályait.</p> <p>Érzi a szeretetkapcsolatok fontosságát.</p> <p>Érti a hagyományok közösségmegtartó erejét.</p> <p>Törekszik rá, hogy érzelmeit a közösség számára elfogadható formában nyilvánítsa ki.</p> <p>Képes átélni a természet szépségét, és érti, hogy felelősek</p>
--	---

	<p>vagyunk a körülöttünk lévő élővilágért.</p> <p>Képes rá, hogy érzéseit, gondolatait és fantáziaképeit vizuális, mozgásos vagy szóbeli eszközökkel kifejezze.</p> <p>Tisztában van vele és érzelmileg is képes felfogni azt a tényt, hogy más gyerekek sokszor egészen más körülmények között élnek, mint ő.</p> <p>Meg tudja különböztetni egymástól a valóságos és a virtuális világot. Ismeretei vannak a világnézet, világkép alapvető összefüggéseiről.</p> <p>Felismeri az olvasott vagy a hallott bibliai tanításokban és más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat;</p> <p>Megismer többféle, a jelentősebb vallási ünnepekhez kapcsolódó egyházi és kulturális szokást.</p> <p>Megismer néhány fontosabb ünnephez kapcsolódó vallási eseményt és a hozzá kapcsolódó zsidó és keresztény bibliai szövegekre támaszkodó történetet;</p> <p>A zsidó és keresztény bibliai történetekben, a kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra, saját életéből példákat hoz.</p>
--	---

3-4. ÉVFOLYAM

Tematikai egység/Fejlesztési célok	1. Milyen vagyok, és milyennek látnak mások? Éntudat – önismeret	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Elemi szintű gyakorlat személyek jellemzésében.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az önismeret erősítése és az önellfogadás segítése. A fejlődés lehetőségeinek felismertetése.</p> <p>Az önkontroll és a szociális magatartás kialakulásának támogatása.</p> <p>A sajáton kívüli nézőpontok felvételének gyakoroltatása, értéket képviselő példaképek keresése.</p>	

Ismeretek / fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Fejlődés</i></p> <p>Milyen vagyok? Mi változott meg rajtam az iskolába lépésem óta és mi nem? Mitől változnak a tulajdonságaim? Miben fejlődtem? Milyen új tudásaim vannak? Miben vagyok ügyes, és miben kevésbé?</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jellemzés készítése emberekről, vélemények összevetése.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> önismeret</p> <p><i>Környezetismeret:</i> mitől látunk valakit szépnek, külső és belső tulajdonságok.</p>
<p><i>Szokásaim</i></p> <p>Hogyan szoktam játszani? Hogyan tanulok? Hogyan vigyázok az egészségemre? Milyen feladataim vannak otthon, a családban és az iskolában? Mivel és hogyan töltöm a szabad időmet? Szoktam-e segíteni a szüleimnek, a testvéreimnek és az osztálytársaimnak? Hogyan kérek és kitől kapok én segítséget?</p>	
<p><i>Érzelmeim</i></p> <p>Mit teszek, ha örülök, ha szomorú vagy dühös vagyok vagy félek? Hogyan viselkedem, amikor önző vagyok? Mit jelent önzetlennek lenni másokkal szemben?</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> emberábrázolás a művészetben; portré és karikatúra; emberi gesztusok értelmezése és kifejezése; a karakterábrázolás filmes eszközei; saját érzelmek felismerése és kifejezése mozgóképek és hanganyagok segítségével.</p>

<p><i>Kapcsolataim</i> Milyen a kapcsolatod másokkal? Mit szeretnek bennem családtagjaim? Milyennek látnak a tanáraid, a barátaid és ismerőseid? Ők mit szeretnek bennem és miért? Mit nem szeretnek és miért? Fontos-e, hogy mindenki szeresse az embert?</p>	
<p><i>Önismeret</i> Milyen külső és belső tulajdonságaid vannak? Milyen tulajdonságaidat szereted a legjobban? Miért? Mit nem szereted magamban és miért? Mi az, amin szeretnék változtatni? Hogyan tudnám ezt megtenni?</p>	
<p><i>Hősök és példaképek</i> Kik a kedvenc hőseid és miért? Kire szeretnék hasonlítani? Miben és miért? Mi leszek, ha nagy leszek?</p>	

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>külső tulajdonság, belső tulajdonság, önismeret, szokás, érzelem, indulat, öröm, szomorúság, düh, önzés, önzetlenség, segítőkészség, példakép, önuralom, vágy, terv, siker, eredmény, meggyőződés, példakép</p>
---------------------------------------	--

Tematikai egység/Fejlesztési célok	2. Én és a társaim – Társakkal és egyedül Osztály		Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	<p>Mások viselkedésének megfigyelése, motivációinak értelmezése.</p> <p>A testbeszéd alapelemeinek ismerete.</p> <p>Személyes tapasztalatok az osztályközösség működéséről.</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A hatékony kommunikáció elemi feltételeinek tudatosítása.</p> <p>A baráti kapcsolatok létrehozásához, megtartásához és az esetleges konfliktusok kezeléséhez szükséges készségek fejlesztése.</p> <p>A mások kirekesztését elutasító szociális és erkölcsi érzékenység erősítése.</p>		
Ismeretek / fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok		

<p><i>Párbeszéd</i></p> <p>Milyen helyzetekben lépünk kapcsolatba valakivel? Hogyan?</p> <p>Mi mindent tudunk jelezni egymásnak arcjátékkal, testtartással, gesztusokkal? Mikor beszélünk vagy beszélgetünk valakivel? Hogyan segít a megértésben a hanglejtés? Változik-e a beszédstílusom, ha nem a társaimmal, hanem felnőttekkel beszélgetek?</p> <p>Honnan tudom, hogy pontosan megértettem-e, amit a másik mondani akar? Mi mindent kell figyelembe vennem ahhoz, hogy a másik pontosan megértse, amit közölni akarok vele? Vannak-e a párbeszédnek szabályai? Mi segítheti, és mi gátolhatja a párbeszédet?</p>	<p><i>Környezetismeret:</i></p> <p>az emberi kommunikáció, beszéd, testbeszéd, arckifejezés, gesztusok, barátság, kommunikáció a barátok között</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>figyelem a beszélgetőtársra</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>médiaszövegek értelmezése és létrehozása a közvetlen és az online kommunikáció összehasonlítása</p>
<p><i>Családi és baráti kapcsolatok</i></p> <p>Mitől függ, hogy kikkel vagyok szívesen együtt? Kikkel tudom megosztani örömeimet és bánataimat? Kinek mondhatom el a titkaimat? Mennyire vagyok bizalmas családtagjaimmal?</p> <p>Kit nevezhetek a barátomnak? Mit tesz, és mit nem tesz egy igazi barát? Mi mindent tennék meg a barátoméért? Mit tegyek, ha a barátom olyasmit csinál, amivel én nem értek egyet?</p>	

Hasonlóság és különbség

Miben hasonlítunk és különbözünk a barátaimmal?
Mi a jó és fontos nekem? Mi a jó és fontos másoknak?
Miért szoktam haragudni?
Miért haragszanak mások rám? Mi történik ilyenkor?
Szoktam-e veszekedni vagy verekedni? Hogyan alakulnak ki ilyen helyzetek?
Ki szoktunk-e békülni azzal, akivel vitánk volt? Hogyan lehet egy összeveszés után kibékülni? Hogyan lehet elérni, hogy a béke tartós legyen?
Hogyan lehetne megelőzni, elkerülni a konfliktusokat?
Hogyan lehet megoldani a konfliktusokat?

Egyedül

Mikor szoktam egyedül lenni? Mikor jó és mikor rossz ez?
Mikor szoktam egyedül érezni magam? Milyen érzés ez? Mit csinálok ilyenkor?
Éreztem-e már úgy, hogy elkerülnek a többiek? Mi lehetett az oka? Honnan tudom, hogy elfogadnak-e a társaim, vagy sem?
Milyen lehet az, ha valaki úgy érzi, senki sem szereti?
Milyen okai lehetnek ennek?
Mit tegyek, ha valakivel kapcsolatban ezt tapasztalom?

Kulcsfogalmak/ fogalmak	párbeszéd, odafigyelés, arcjáték, testtartás, hanglejtés, barátság, öröm, bánat, titok, harag, veszekedés, kibékülés, magányosság, elfogadás, kirekesztés, együttérzés, bizalom, közösség, felelősség, következmény, feladatmegosztás, joga van
--------------------------------	---

Tematikai egység/Fejlesztési célok	3. Én és közvetlen közösségeim – Család		Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Az osztály és az iskola szintjén megélt tapasztalatok a tanórákhoz és egyéb közösségi tevékenységekhez kapcsolódóan. Különböző szabályok ismerete. Ismeretek saját iskoláról, lakóhelyről.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése, hogy mindannyian többféle közösséghez tartozunk. Az összetartozás érzésének megerősítése az osztályon belül. A szabályok alakulásának és szerepének megértése a közösségek életében. A saját iskolához való kötődés érzésének erősítése.		

Ismeretek / fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Közösségeim</i> Mit jelent nekem a családom az életem jelenlegi szakaszában? Változott-e valami a kapcsolatunkban a korábbiakhoz képest? Milyen csoportokhoz tartozom? Mi változott ezen a téren az utóbbi időben? Vannak-e új közösségek az életemben? Van-e olyan közösség, amelyikkel szorosabbá vagy lazábbá vált a kapcsolatom? Mi lehet ennek az oka?</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> híres emberek, történelmi személyiségek</p> <p><i>Környezetismeret:</i> magatartásformák, szabályok, viselkedési normák különféle élethelyzetekben, együttélés a családban, baráti kapcsolatok, iskolai közösségek.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> figurális alkotások létrehozása a környezetben élő emberek megjelenítésével</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> iskolai és osztályrendezvények, a közösségért végzett munka</p>

A mi osztályunk

Mi minden kapcsol egymáshoz bennünket az osztályban? Mi a közös bennünk, és miben különbözünk egymástól? Ki miben ügyes? Kinek milyen feladata van? Milyen közös szokásaink vannak az iskolában és azon kívül? Összetartó csapat vagyunk-e? Miből derül ez ki? Miben és hogyan tudjuk segíteni egymást? Vannak-e viták, ellentétek? Hogyan oldhatjuk meg ezeket?

Az osztály működése

Milyen szabályok érvényesek az órán, a szünetben és egyéb helyzetekben? Melyek az írott és az íratlan szabályok? Melyik szabálynak mi a célja? Kinek jó, ha betartjuk őket? Mennyire tartjuk be ezeket a szabályokat? Mi a következménye annak, ha megszegjük a szabályokat? Helyes-e, ha következménye van a szabályok megszegésének?

Ki találta ki ezeket a szabályokat? Készen kaptuk, vagy magunk alakítottuk ki őket? Van-e olyan szabályunk, amelyet érdemes lenne megváltoztatni? Hogyan változtathatunk meg vagy alkothatunk új szabályokat?

<p><i>A mi iskolánk</i></p> <p>Ki az iskolánk névadója, és mivel érdemelte ki, hogy iskolát neveztek el róla?</p> <p>Milyen szokások és hagyományok vannak a mi iskolánkban? Fontosak-e ezek?</p> <p>Vajon máshol milyenek az iskolák, és milyenek a hagyományaik? Lehet-e közöttük olyan, amelyet érdemes lenne átvenni?</p>	
---	--

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>csoport, közösség, csapat, összetartozás, hagyomány, szabály, szabályszegés, büntetés, szabályalkotás, felelősség, együttérzés, bizalom, felelősség, következmény, feladatmegosztás, joga van</p>
---------------------------------------	--

<p>Tematikai egység/Fejlesztési célok</p>	<p>4. Én és tágabb közösségeim – Nemzet helyem a társadalomban</p>		<p>Órakeret 10 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A családban, az iskolában és a lakóhelyen a korábbiakban megélt, ciklikusan visszatérő ünnepek és szokások. Ismeretek a család múltjáról. Rokoni kapcsolatok ismerete.</p>		

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Annak megértetése, hogy a magyar nemzeti közösség számára fontos összekötő kapocs a közös nyelv, a jelképek, a ciklikusan visszatérő szokások és ünnepek; az ezekkel való azonosulás elősegítése.</p> <p>Annak megmutatása, hogy Magyarországon belül számos kisebbség él, amelyek kultúrája a nemzeti kultúrát gazdagítja. A kisebbségek szokásainak és ünnepeinek bemutatása, elfogadásuk természetességének megalapozása.</p> <p>Annak megértetése, hogy más népeknek is megvannak a maguk kulturális hagyományai, amelyek ugyanolyan értékesek, és számukra ugyanolyan fontosak, mint nekünk a mieink.</p> <p>Ismeri az állami, nemzeti és egyházi ünnepkörök jelentőségét, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét;</p> <p>Felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre.</p> <p>Ismeri a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó legfontosabb kulturális és természeti értékeket, ezekről képes ismereteket megszerezni,</p> <p>Érdeklődést mutat a nemzet történelmi emlékei iránt, ismer közülük néhányat;</p> <p>Ismereteket szerez a Kárpát-medencében élő magyarokról, Magyarországon élő nemzetiségekről, népcsoportokról, valamint az európai népek közös alapkultúrájáról;</p> <p>Különböző kontextusokban azonosítja és társaival megvitatja az együttélési alapszabályok jelentőségét, megfogalmazza a szabályszegés következményeit;</p> <p>Ismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermeki szükségleteket;</p> <p>Tájékozott a gyermeki jogokról, ennek családi, iskolai és iskolán kívüli következményeiről, a gyermekek és felnőttek ezzel kapcsolatos kötelességeiről;</p> <p>Mérlegeli az igazságosság és igazságtalanság fogalmát, a valós helyzetekben véleményt alakít ki ezekről.</p>
--	--

Ismeretek / fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>A nyelv, ami összeköt</i> Milyen nyelveket ismerek? Milyen nyelven beszélek én, a szüleim, a nagyszüleim; milyen nyelven beszélnek egymással és velem? Milyen nyelvet használnak a szomszédaink? Hogyan kapcsol össze bennünket a közös nyelv? Milyen érzéseket kelt bennünk, ha valaki nem érti a nyelvet, amelyen mi beszélünk? És milyen érzés az, amikor mindenki más nyelven beszél körülöttünk? Mit lehet tenni egymás megértése érdekében, ha nem értjük egymás nyelvét? Hogyan lehet segíteni a közösség más anyanyelvű vagy nyelvi nehézséggel küzdő tagjait?</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> ítéletek megfogalmazása, érvelés, vitakészség, mások véleményének megértése, elfogadása, magyar népszokásokról, múltbeli eseményekről szóló szövegek,</p> <ul style="list-style-type: none"> – Teremtett értékek <ul style="list-style-type: none"> • A lakóhely, a nemzet legfőbb természeti, épített, művészeti értékei és történelmi helyei • Főbb nemzetiségek és hagyományaik a lakókörnyezetben • Ismerkedés más népek életmódjával, szokásaival • A tárgyak és technológiák szerepe az életmódban • Az újítás és a kreativitás, mint a teremtett értékek megőrzésének, fejlesztésének alapja – Közösség <ul style="list-style-type: none"> • A társas szabályok értelme, célja, értelmezése • Közösségi szabályalkotási és -értékelési technikák alkalmazása • A befogadó és együttműködő közösség jellemzőinek feltárása • Az együttműködés, felelősségvállalás, feladatvállalás alapelveinek átélése • Az ünneplés közösségformáló ereje • A másokért és a közösségért végzett tevékenységek formái • A nehéz helyzetben lévők közös segítése – Jog és biztonság <ul style="list-style-type: none"> • A tárgyi és szellemi tulajdon és az ahhoz való jog fogalmai • A személyiségi jogok érvényesülése és sérelme a virtuális és valós térben • A virtuális térben való viselkedés biztonsági szabályai
<p><i>Családom múltja</i> Mit tudok családom múltjáról, nagyszüleim életéről? Mit tudhatok meg idősebb, már nem élő rokonaim életéről?</p>	

<p><i>Szokások és jelképek</i> Milyen szokások, népszokások élnek családomban, lakóhelyemen? Milyen népszokások élnek a mai Magyarországon? Fontos-e ezek megőrzése? Milyen jelképeket ismerek? Milyen jelképek fejezik ki a magyarság összetartozását? Mit jelentenek számomra ezek a jelképek?</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> jelek és jelképek a mindennapi életben, különböző kultúrák tárgyi világával való ismerkedés, a viselkedés szabályai az online közösségekben, kommunikációs szokások.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> jeles napok, ünnepek, helyi hagyományok</p>
<p><i>Ünnepek</i> Milyen ünnepeket tart meg a családom? Milyen ünnepeket tart meg magyar családok többsége? Közülük melyik mennyire fontos nekem? Melyek a nemzeti és állami ünnepeink? Mit ünneplünk ilyenkor, és mit jelentenek nekem ezek az ünnepek?</p>	
<p><i>A Magyarországon együtt élő kulturális közösségek szokásai</i> Milyen kulturális közösségek élnek körülöttem és Magyarországon? Miben különböznek ezek szokásai és ünnepei és miben hasonlítanak egymásra?</p>	

<p><i>Távoli kultúrák – más szokások</i></p> <p>Milyen érdekes szokásokat ápolnak, és milyen ünnepeket tartanak a világ más részein élő kulturális közösségek?</p>	
--	--

<p>Kulcsfogalmak / fogalmak</p>	<p>anyanyelv, jelkép, nemzeti jelkép, népszokás, családi ünnep, nemzeti és állami ünnep, vallási ünnep, hagyomány, tulajdon, természeti érték, történelmi érték, szabályalkotás, együttműködés, befogadás, felelősségvállalás</p>
--	---

Tematikai egység/Fejlesztési célok	5. Én és környezetem – Fenntartható ság		Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Helyi vagy múzeumi honismereti tapasztalatok.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak megértése, hogy mindannyiunknak lehet szerepe a múlt értékeinek megőrzésében és továbbörökítésében. A környezettudatos szemlélet kialakulásának alapozása. Felelősségtudat fejlesztése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének megőrzésére, esztétikus fejlesztésére. – felismeri az ökológiai, ökonómiai egyensúly hétköznapi szükségességét – felismeri, hogy miért szükséges az élővilág védelme; minderről képes információt gyűjteni fizikai és digitális környezetben is; – fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan elemekre, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok, és felhívja társai figyelmét is ezekre. 		
Ismeretek / fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok		

<p><i>Tárgyaink világa</i></p> <p>Milyen tárgyak vesznek körül minket? Miben különböztek ezektől szüleink és nagyszüleink gyermekkorának tárgyai? Miért változnak a tárgyaink? Milyen régi tárgyakat őrzött meg a családnk, és miért? Miért őrzik a régi világ tárgyait számos múzeumban?</p> <p>Mi történik napjainkban a megunt, elromlott vagy divatjamúlt tárgyakkal? Hogyan vigyázhatunk tárgyainkra? Vannak-e felesleges tárgyaink?</p>	<p><i>Környezetismeret:</i></p> <p>települési típusok, lakóhelyünk, hazánk fő nevezetességei, a lakóhely története és természeti környezete, nemzeti park, tájvédelmi körzet, háztartási eszközök.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Teremtett értékek <ul style="list-style-type: none"> • A lakóhely, a nemzet legfőbb természeti, épített, művészeti értékei és történelmi helyei • Főbb nemzetiségek és hagyományaik a lakókörnyezetben • Ismerkedés más népek életmódjával, szokásaival • A tárgyak és technológiák szerepe az életmódban • Az újítás és a kreativitás, mint a teremtett értékek megőrzésének, fejlesztésének alapja – Közösség <ul style="list-style-type: none"> • A társas szabályok értelme, célja, értelmezése • Közösségi szabályalkotási és -értékelési
---	---

<p><i>Lakóhelyi épített örökségünk</i></p> <p>Milyen régi épületeket, építményeket ismerek lakóhelyemen?</p> <p>Mit érdemes megőrizni a múlt építményeiből és miért?</p> <p>Hogyan tudjuk megóvni, szépíteni környezetünket?</p>	<p>technikák alkalmazása</p> <ul style="list-style-type: none"> • A befogadó és együttműködő közösség jellemzőinek feltárása • Az együttműködés, felelősségvállalás, feladatvállalás alapelveinek átélése • Az ünneplés közösségformáló ereje • A másokért és a közösségért végzett tevékenységek formái • A nehéz helyzetben lévők közös segítése <p>– Jog és biztonság</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tárgyi és szellemi tulajdon és az ahhoz való jog fogalmai • A személyiségi jogok érvényesülése és sérelme a virtuális és valós térben • A virtuális térben való viselkedés biztonsági szabályai • <p>– Környezetszennyezés</p> <ul style="list-style-type: none"> • A környezetszennyezés jelensége, fő területei, hatása a Földre, az élőlények, köztük az ember életére • Az élet védelmének és a felelősségvállalás etikai elvének megismerése • A környezetszennyezés és a fajok pusztulása közötti összefüggés felismerése <p>– Környezetvédelem</p> <ul style="list-style-type: none"> • A környezetvédelem főbb szempontjai • A fenntartható életvitel néhány alapelve és azok figyelembevétele a saját döntések és választások során • Pazarlás és annak mérséklése, felesleges tárgyak és a mértékletes fogyasztási szokások • A hulladék és a szemét fogalma, a hulladék-újrahasznosítás • Cselekvési minták és újítások megismerése a környezet megújítása, szépítése, élhetőbbé tétele érdekében • Személyes és közös lista készítése a megőrzendő kulturális és természeti értékekről <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a technika vívmányainak mindennapi használata</p>
--	--

<p><i>A világ öröksége</i></p> <p>Mi mindent hagy örökül egy nemzedék az utána következőre? Mit lehet az összes ember közös kincsének tekinteni a mai világban? Melyek a világ legszebb, legkülönlegesebb helyei és építményei? Vajon miért fontos ezek védelme és megőrzése?</p> <p>Miért fontos a levegő, víz, talaj védelme?</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>helyek, helyszínek megjelenítése személyes élmények alapján,</p> <p>a környezetben észlelhető változások megfigyelése és megjelenítése,</p> <p>terekhez kapcsolódó érzelmek, hangulatok azonosítása.</p>
---	---

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>épített örökség, tárgyi örökség, nemzedék, hagyomány, emlékezet, múzeum, világörökség, környezetszennyezés, környezettudatosság, újrahasznosítás, fejlődés, mértékletesség, környezetvédelem, teremtett rend, természeti érték</p>	
---------------------------------------	---	--

<p>Tematikai egység/Fejlesztési célok</p>	<p>6. Én és a mindenség – Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére</p>		<p>Órakeret 12 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Tapasztalatok a születésről, a halálról és az elhunytakra való emlékezésről. A képzelőerővel és alkotással kapcsolatos személyes tapasztalatok.</p>		

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Önismeret fejlesztése, a fantázia és az alkotás képességének felismerése. Érzések és ismeretmorzsák társíttatása a kezdet és a vég elvont kategóriáinak jelentéssel való megtöltéséhez. Közös gondolkodás a világ megismerésének módjairól és lehetőségeiről.</p> <ul style="list-style-type: none"> – azonosítja az olvasott vagy a hallott zsidó és keresztény bibliai tanításokban vagy más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat; – megérti, értelmei az európai, a nemzeti kultúra eredetét, forrását. – értelmezi a „jó” és a „rossz”, helyes és helytelen közötti különbségeket, azokat konkrét példákon keresztül alkalmazza, és megoldási javaslatokat fogalmaz meg a helytelen viszonyulásokkal kapcsolatban; – megismer az egyes egyházak ünnepköreihez kapcsolódó alapvető vallási, kulturális eseményeket és a hozzá kapcsolódó zsidó és keresztény bibliai szövegekre támaszkodó történeteket; – megismer az egyes egyházi ünnepkörökhöz (karácsony, húsvét, pünkösd, hanuka, pészah) kapcsolódó tartalmakat, jelképeket, szokásokat, néphagyományokat – a zsidó és keresztény bibliai történetekben, kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra saját életéből példákat hoz.
--	--

Ismeretek / fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Fantázia és kreativitás</i> Hogyan működik a képzeletem? Mi minden jelenhet meg benne? Ki tudok-e találni olyan dolgokat, amelyek nem léteznek a világban? Létre tudok-e hozni olyan dolgokat, amelyek most még nem léteznek a világban? Hogyan születnek az alkotások? Mit nevezünk létezőnek és nem létezőnek?</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> fantáziajátékok, elképzelt helyzetek megjelenítése;, ismerkedés különböző információhordozókkal, információk keresése és kezelése, műélvezet, a beleélés megtapasztalása</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kérdések a világról • A környező világ megismerésének lehetőségei • A hitbeli, és az erkölcsi tartalmú ítéletek értelmezése • A lelkiismeret működésének jelei, erkölcsi értékek a mindennapokban: a tisztelet, a becsületesség, a mértéktartás, a felelősség, az akaraterő, az önbecsülés erényei <p>- Vallás</p> <ul style="list-style-type: none"> • A zsidó-keresztény kultúrkör teremtéstörténete, és világképe • Alapvető egyházi ünnepkörök és a hozzájuk kapcsolódó vallási szokások, események: a karácsonyi, a húsvéti és pünkösdünnepkör (például halál, az élet és az újjászületés értelmezése a keresztény vallásokban, ünnepek a zsidó vallásban) • Személyes meggyőződés és hit jelentése • Az azonos hittel rendelkezők közössége <p>– Értékek a vallási történetekben</p> <ul style="list-style-type: none"> • A hit, a vallás által közvetített alapvető emberi értékek értelmezése (önzetlenség, igazságosság, megbocsátás, jótekonyság), az
<p><i>Kezdet és vég</i> Hogyan keletkeznek az élő és élettelen dolgok a világban? Hogyan és miért érhetnek véget? Mi múlik el? Mit gondolnak az emberek az halálról?</p> <p>Milyen kép jelenik meg a a világ és egyes dolgok keletkezéséről különböző mítoszokban? Mit tanít a Biblia a világ teremtéséről és a végéről?</p>	

<p><i>A világ megismerése</i> Mi lehet az oka annak, hogy kíváncsiak vagyunk a világra és kutatjuk a titkait? Milyen módon, milyen forrásokra támaszkodva tudhatok meg dolgokat saját magamról és a körülöttem lévő világról? Mi az, amiről képes vagyok személyes tapasztalatokat szerezni? Létezhet-e olyan dolog a világban, amiről nem nyerhetünk közvetlen tapasztalatot?</p>	<p>életünket vezérlő aranyszabályok, példázatok megismerése (a tékozló fiú története, a magvető példázata, a talentumokról szóló példabeszéd)</p> <ul style="list-style-type: none"> • A vallási történetekben gyökerező erkölcsi értékek és tanítás megfogalmazása <p><i>Vizuális kultúra:</i> kitalált történetek és szereplők megjelenítése, képzeletbeli utazás megjelenítése</p> <p><i>Környezetismeret:</i> születés és halál, a Föld alakjára vonatkozó mítoszok.</p>
---	--

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>születés, elmúlás, kezdet, vég, élet, halál, mítosz, eredetmonda, túlvilág, képzelet, érték, önzetlenség, mértékletesség, igazságosság, megbocsátás, lelkiismeret, világgép</p>
---------------------------------------	--

<p>A továbblépés szintjei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanulónak életkorának megfelelő szinten reális képe van saját külső és belső tulajdonságairól, és késztetést érez arra, hogy fejlessze önmagát.</p> <p>Oda tud figyelni másokra, szavakkal is ki tudja fejezni érzéseit és gondolatait, be tud kapcsolódni csoportos beszélgetésbe.</p> <p>Képes másokkal tartós kapcsolatot kialakítani, törekszik a kapcsolatok ápolására, és ismer olyan eljárásokat, amelyek segítségével a kapcsolati konfliktusok konstruktív módon feloldhatók.</p> <p>Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához.</p> <p>Érti és elfogadja, hogy az emberek sokfélék és sokfélék a szokásaik, a hagyományaik is; kész arra, hogy ezt a tényt tiszteletben tartsa, és kíváncsi a sajátjától eltérő kulturális jelenségekre.</p> <p>Érti, hogy mi a jelentősége a szabályoknak a közösségek életében, kész a megértett szabályok betartására, részt tud venni szabályok kialakításában.</p> <p>Érti, hogy a Föld mindannyiunk közös otthona, és közös kincsünk számos olyan érték, amit elődeink hoztak létre.</p> <p>Képes a körülötte zajló eseményekre és a különféle helyzetekre a sajátjától eltérő nézőpontból is rátekinteni.</p> <p>Képes jelenségeket, eseményeket és helyzeteket erkölcsi nézőpontból értékelni.</p>
--	---